

ФЕДЯ ФИЛКОВА
ЖИВОТО ЕХО НА ВЕЧЕ
СЕКНАЛИЯ ГЛАС

chitanka.info

Името на австрийската поетеса и писателка Алма Йохана Кьониг е непознато на българския читател. Но само допреди няколко години то не бе твърде познато и в съвременна Австрия — докато творчеството ѝ, след десетилетия на забрава, отново не бе преоткрито от литературната критика и не бе върнато на нейните истински наследници — читателите.

И тъй: коя е Алма Йохана Кьониг? Родена е през 1887 година във Виена като дете на възрастни родители с пуритански възгледи и прекарва самотно и тъжно детство сред книги и мечти, което завинаги слага отпечатък върху чувствителната и открита за изкуство млада душа. Самата Алма Йохана Кьониг описва детството си в своите стихотворения ту като „черен коридор“ сред „мухлясали стени“, ту като „дълбока шахта, във която хвърленият камък на деня потъва“ — типична буржоазна виенска атмосфера от 80-те години на миналия век — охолна на вещи и външен блясък, но иначе оскъдна на духовни пориви и вътрешна светлина. И не е странно, че Алма Йохана Кьониг отрано започва да пише както стихове, така и проза. „Патетична“ натура в първородния, елинистичен смисъл на тази дума, тя изцяло се посвещава на изкуството. Светът на отминали времена, на древни епохи и преди всичко светът на римската античност ѝ стават толкова близки, колкото и съвременността, в която живее. По това време написва и първия си роман, посветен на стария Рим, романа си за Петроний, но самата тя по-късно го отхвърля като „незряла младежка творба“. През 1918 година издава с успех първата си стихотворна книга „Невеста на вятъра“ — озаглавява я с типично за неоромантичната вълна от онова време заглавие. В поезията изпитва трайното влияние на Райнер Мария Рилке, който, в отговор на едно нейно възторжено писмо, ѝ посвещава стихотворение, наричайки я „утринна буря“. Големият поет сякаш е предусетил не само бъдещите ѝ зрели творби, но и трагично секналия ѝ живот. През 1922 година Кьониг издава и друга стихосбирка — „Песните на Фауста“, като това е по-скоро роман в стихове, една волна сецесионна версия на античността, в която авторката преповтаря като че ли младежката си творба за Петроний. През тези години тя публикува и няколко романа, чиито теми и сюжети са почерпани както от немския средновековен епос, така и от скандинавски митове и легенди. Името ѝ се утвърждава сред австрийските литературни среди и през 1925 година Алма Йохана

Кьониг получава наградата на Виена. Но надигацият се фашизъм слага край на нормалното ѝ човешко и творческо съществуване. Още през 1933 година нейните книги са забранени и последвалото време, особено след нахлуването на хитлеристките войски през март 1938 година във Виена, е време на гонения, страх и материална оскъдица. И въпреки всичко Алма Йохана Кьониг продължава да твори. Тогава написва и най-хубавите си сонети, посветени на любовта ѝ към младия поляк Оскар Ян Таушински, който всъщност съхранява и опазва за поколенията нейните ръкописи. Тези сонети за любовта са и най-ценното от лирическото наследство, завещано ни от поетесата — отломъци любовна лава, приели нежните форми на душата, която ги е изляла.

През двете най-тежки години от живота си, 1941 — 1942, Кьониг написва и своето последно произведение, романа „Младият бог“. Цели три творчески десетилетия работи над този роман, събира и трупа материали и източници, прави проекти и скици. От март 1938 година тя, вече напълно лишена от всякакви граждански права, остава изолирана и презряна, без отечество. Сменя осем квартири и при тези ѝ постоянни скитания, обиски и преследвания събраните материали изчезват. Но с последни сили, с невероятна творческа концентрация тя успява да преодолее непреодолимото. Или, както пише в спомените си Хелене Лар, Кьониг, загърбила света около себе си и отправила взор към един друг свят, „работи в една неотоплена стаичка, с малка дъска вместо писалище на коленете си, цялата увита в одеяла. Без тишина и усамотение, без никакви справочници и източници“. Създава романа на живота си, извличайки го от себе си. И само няколко дни след като е завършила книгата си, на 22 май 1942 година, хитлеристите я арестуват и след пет дни я откарват с поредната влакова композиция в неизвестна посока. Мястото и датата на смъртта ѝ са неизвестни.

Но чудото все пак се е случило. Романът ѝ „Младият бог“, посветен на детството и младостта на римския император Нерон Клавдий Цезар (37 — 68 г. от н.ера), оцелява. Писателката е обичала да казва, че „днес всеки знае кой е Нерон. Бих искала да покажа как се става Нерон“. И тя вдъхновено и умно, с пределна историческа точност, както твърдят учените за книгата ѝ, е успяла да създаде един „роман на антивъзпитанието“, вярна по този начин както на традициите в немскоезичната класическа литература, така и на

актуалните и прогресивни литературни идеи на своето време. Пристрастна към отделни образи и оттам субективна в избора на историческите факти, Кьониг преследва неотстъпно и една друга своя художествена цел — така изгражда представата за Нерон (дълбоко нещастен, тъй като не може да се посвети изцяло на изкуството, понеже е обречен да бъде император), че съпоставката с Хитлер е неминуема. И пишейки книгата си за диктатора Нерон, Кьониг успява по този начин да надмогне отредената ѝ роля на жертва и да се превърне в съдник. Така че „Младият бог“ е роман, чиято съдба е също толкова поучителна за поколенията, колкото и разказаното в него.

Днес във Виена има улица, наречена на името на поетесата, а на всеки пет години се присъжда и австрийската литературна награда „Алма Йохана Кьониг“. В своя реквием „Женското име на съпротивата“ съвременната австрийска писателка Мари-Терезе Кершбаумер увековечава предходницата си със следните думи: „Гласът ѝ никога не замлъкна.“ Наистина, макар и насила секнал, гласът на Алма Йохана Кьониг никога не е замлъквал. Неговото живо ехо — книгите на писателката — оглася и нашето време, а в ушите ни продължават да звучат тревожните ѝ стихове от „Кредо“:

*Друга аз щях да разцъфна напролет,
ако градинарят ме беше изнесъл на слънце.*

Федя Филкова

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.